

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت غذا و دارو

اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی،
آرایشی و بهداشتی

حداقل ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده انواع خمیراک
(پاستا)

تجدید نظر اول : ۱۳۸۶

این ضوابط توسط اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی تدوین و تصویب شده است و هرگونه دخل و تصرف و سوء استفاده توسط فرد درون و برون سازمانی و استفاده از متن ضوابط بدون نظر ملاحظه مجاز نمی باشد.

بنام خدا

پیشگفتار:

روند رو به رشد تعداد واحدهای تولیدی صنایع غذایی و آشامینی و ایجاد تغییرات در تکنولوژی و تنوع و گوناگونی محصولات تولیدی، سبب گردید تا اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامینی، آرایشی و بهداشتی از سال ۱۳۸۱ اقدام به تدوین مقررات و ضوابط جدید مناسب با علم روز غذا نماید. به این منظور تدوین ضوابط منکور شامل حدائق ضوابط تاسیس و بهره برداری کارخانجات مختلف غذایی تا سال ۱۳۸۴ ادامه یافت ولیکن از تیر ماه سال ۱۳۸۵ سیاست تدوین ضوابط تغییر و مقرر گردید ضوابط فنی و بهداشتی برای تاسیس و بهره برداری واحدهای تولید و بسته بندی مواد غذایی بصورت ضابطه ای کلی تدوین گردیده و سایر موارde از جمله تجهیزات خط تولید، آزمایشگاه و ضوابط بهداشتی اختصاصی برای تولید هر محصول درضوابط جداگانه ای تدوین و به تصویب برآمد.

برای هماهنگی با توسعه جهانی، ضوابط در موقع لزوم اصلاح خواهد شد بدین منظور پیشنهادات مطروحه ترسیط کارشناسان اداره کل مورد بررسی قرار گرفته و پس از تائید، ضابطه اصلاح شده از طریق واحد اطلاع رسانی به اطلاع عموم خواهد رسید.

شایان ذکر است که ضوابط بردوی سایت معاونت غذا و دارو وزارت بهداشت (www.fdo.ir) موجود می باشد.

فهرست مطالب

صفحه		عنوان
۱		۱- مقدمه
۱		۲- هدف
۱		۳- دامنه کاربرد
۲		GMP -۴
۳		GMP -۱-۴
۳		GMP -۲-۴ اخلاقی
۳		۱-۲-۴- انبار مواد اولیه پودری
۴		۲-۲-۴- انبار تخم مرغ
۴		۳-۲-۴- مقررات بهداشتی ماشین آلات ماکارونی سازی
۵		۵- تجهیزات خط تولید
۶		۱-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید غیر پیوسته انواع پاستا
۷		۲-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید پیوسته انواع پاستای بلند
۸		۳-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید پیوسته انواع پاستای کوتاه
۸		۴-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید غیر پیوسته رشته آشی
۹		۶- آزمایشگاهها
۹		۱-۶- حداقل آزمایشات فیزیکر شیمیایی مورد نیاز
۹		۲-۶- حداقل آزمایشات میکروبی مورد نیاز
۱۱		۳-۶- حداقل لوازم و تجهیزات مورد نیاز در آزمایشگاه

لازم به ذکر است که موارد مندرج درکادر به عنوان توضیه می باشند.

Fdop23072v2

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
 معاونت غذا و دارو   حداقل ضوابط فنی و بهداشتی واحد های تولید کننده خمیراک (پاستا)

۱- مقدمه

خمیراک (پاستا)^۱ و انواع ماکارونی که در گروه فرآورده های غلات قرار دارند، جزو مهمی از مواد غذایی مردم در بیشتر نقاط جهان می باشد. در ایران این محصولات با دور و شدید مداوم و غیر مداوم تولید می گردند. با وجود اینکه روش تولید در اکثر کارخانجات ایران به صورت غیر مداوم است. روش تولید با روش مداوم با توجه به مزایای نسبی این روش روبه افزایش است.

۲- هدف

هدف از تدوین این ضوابط تعیین حداقل ضوابط فنی و بهداشتی واحد های تولید کننده انواع خمیراک (پاستا) می باشد.

۳- دامنه کاربرد

این ضوابط در مورد واحد های تولید کننده محصولاتی که با تعریف انواع خمیراک (پاستا) بند ۱-۴ مطابقت دارد، کاربرد دارد وجهت تاسیس کارخانه ضوابط فنی و بهداشتی نکر شده در GMP عمومی نیز باید مد نظر قرار گیرد.

تعاریف و اصطلاحات

- خمیراک (پاستا)

به نسته ای از محصولات غذایی گفته می شود که از آرد سمولینا، حاصل از گندم دور روم آرد گندم مطابق آخرين تجدید نظر استانداره ملی ایران به شماره ۱۰۲ آرد گندم مطابق با آخرين تجدید نظر استانداره ملی ایران به شماره ۱۰۲ یا مخلوطی از آنها با آب و در مواردی همراه با مواد افزودنی (طبیعی آخرين تجدید نظر استانداره ملی ایران افزودنی های مجاز به فرآورده های آردی) به شماره ۶۴۹۴ پس از مرافق شکل دهن و خشک کردن حاصل می شود. و دارای ویژگیهای مندرج در آخرين تجدید نظر استانداره ملی ایران به شماره ۲۱۲ باشد.

- انواع ماکارونی

نم رشته (ماکارونی بلند)

به نوعی خمیراک (پاستا) گفته می شود که بصورت رشته های توخالی بوده و طول آن حداقل ۲۰ سانتیمتر می باشد.

ماکارونی کوتاه

نوعی خمیراک (پاستا) است که طول آنها کمتر از ۸ سانتیمتر می باشد و به صورت توخالی یا توپر بوده و می تواند به اشكال مارپیچ، سدفی، حلزونی و غیره باشد.

رشته (اسپاکتی)^۱

به نوعی خمیراک (پاستا) گفته می شود که به صورت رشته های بلند، باریک و توپر می باشد و طول آن حداقل ۲۰ سانتیمتر می باشد.

رشته فرنگی (ورمیشل)^۲

نوعی خمیراک (پاستا) است که بصورت رشته های باریک و توپر (باریکتر از اسپاکتی) می باشد و معمولاً به صورت پیچیده است.

ماکارونی ورقه ای (لازلینی)^۳

نوعی خمیراک است که بصورت ورقه های نازک و پهن می باشد.

- انواع رشته

رشته آشی

فرآورده ای است که از مخلوط کردن آرد کنده، آب و نمک پس از طوی مراحل مختلف عمل آوردی بوسیله دستگاه، تولید و سپس خشک می گردد. و دارای ویژگی های مندرج در آخرین تعیین تظر استاندارد ملی ایران به شماره ۲۰۱۸ می باشد.

رشته پلویی

^۱-Spaghetti

^۲- Vermicelli

^۳- Lasagna

FdoP23072v2

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
معارفه غذا و دارو   حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده خمیراک (پاستا)

فرآورده ای است که از مخلوط کردن آرد گندم، آب و نمک یا بدون نمک پس از طی مراحل مختلف عمل آوری بوسیله دستگاه به صورت رشته های نازک تر از رشته آشی تولید و سس خشک و بو داده می شود و دارای ویژگیهای مندرج در استاندارد ۲۰۱۸ می باشد.

GMP -۴

جهت تاسیس واحد، GMP عمومی و اختصاصی باید مد نظر قرار گیرد

GMP -۱-۴ عمومی

GMP عمومی شامل ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید و بسته بندی مواد غذایی می باشد
با کد fdoP10611v1 بر روی سایت معاونت غذا و دارو وزارت بهداشت (www.fdo.ir) موجود می باشد.

GMP -۲-۴ اختصاصی

۱-۲-۴ - انبار مواد اولیه پودری

مهمترین ماده اولیه مورد استفاده آرد می باشد که به دو صورت فله و کیسه می باشد جهت نگهداری آرد به صورت فله، سیلوهای نگهداری آرد باید دارای سطح کاملاً صاف بوده و غیر قابل لانه کنیزی حشرات باشند بین منظور می توان از سیلوهای فولادی زنگ نزن یا لذی با پوشش داخلی اپدکسی استفاده نمود. تعداد و گنجایش سیلو بسته به ظرفیت تولید و مواد افزودنی مورد مصرف متغیر می باشد. در مواردی که سیلوهای نگهداری آرد در فضای باز قرار می گیرند لازم است در برابر رطوبت و حرارت عایق بندی شده و جهت محافظت از سایه بان استفاده شود.

پادآوری

واحدهای تولید کننده ماکارونی که آرد را به صورت فله دریافت می نمایند باید یک سیلوی مجرزا با ظرفیت مناسب به عنوان انبار قرنطینه داشته باشند.
در صورتیکه آرد بصورت کیسه ای نگهداری می شود، لازم است کیسه های آرد با نظم و ترتیب روی پالت چیده شود (با توجه به ضوابط آرد گندم) ناخمن سهولت در حمل و نقل، عمل تهییه به راحتی انجام گیرد. در صورت بروز آلودگی به آفات انباری تشخیص و سالم سازی آن آسانتر انجام شود.
در قوایل معین یک ماهه لازم است این انبار بطور کامل تمیز شده و در صورت نیاز ضد عفونی شود.
برای مبارزه با جرندگان در ساختمان انبار از امواج التراسونیک و در صورت عدم دسترسی به این وسیله حدائق از تله های معمولی استفاده شود.

۲-۲-۴- انبار تخم مرغ

اگر از پودر تخم مرغ در فرمول ماکارونی استفاده می شود لازم است برای نگهداری آن از نهایی پایین تر از ۵ درجه سانتیگراد استفاده شود. در صورت استفاده از تخم مرغ تازه لازم است ابتدا از سلامت آن اطمینان حاصل شود و برای نگهداری کوتاه مدت از نهای ۸ تا ۱۵ درجه سانتی گراد و برای نگهداری به مدت ۲ ماه از نهایی صفر تا ۱/۵ - درجه سانتی گراد، استفاده گردد.

محل آماده سازی و شکستن تخم مرغ تازه بایستی محل جدایکانه ای با امکانات و شرایط مورد نزوم باشد و بلافاصله قبل از شکستن، تخم مرغ با روشهای مناسب شسته و ضد عفونی گردد.

برای شکستن تخم مرغ حتی الامکان سعی شود از دستگاه تخم مرغ شکن استفاده گردد. جهت نگهداری تخم مرغ مایع برای مدت زمان کمتر از ۲۴ ساعت باید از نهای ۷ درجه سانتی گراد و برای مدت زمان بیش از ۴۸ ساعت از نهای ۵ درجه سانتیگراد استفاده گردد. در صورت استفاده از تخم مرغ منجمد باید ابتدا بدون گرم کردن در حرارت اتفاق تخت شرایط بهداشتی از حالت انجام دخراج و تا هنگام مصرف در ۴ درجه سانتیگراد نگهداری شود.

وسائل حمل و نقل تخم مرغ از محل نگهداری به محل تولید باید هر روز یا مواد پاک کننده مناسب تمیز و ضد عفونی گردند. تمام ظروف و وسایلی که با تخم مرغ مایع در تماس هستند باید از جنس فولاد زنگ نزن بوده و پس از هر بار استفاده شسته و ضد عفونی شوند.

۲-۳-۴- مقررات بهداشتی ماشین آلات ماکارونی سازی

- میکسر آب و آرد بهتر است مجهز به سیستم های تعیین کننده حجمی و وزنی آب و آرد و درپوش مناسب باشد (جهت جلوگیری از انتشار ذرات آرد باشد) به منظور بجایی کیفیت فرآورده توصیه می گردد. درجه حرارت آرد و آب قبل از ورود به خمیر دان ۲۰-۲۸ درجه سیلسیوس باشد.

- طراحی اکسترودر باید به گونه ای باشد که به راحتی قسمتهای داخلی دستگاه که با خمیر در تماس هستند مانند مادردون و قالب ها و ... باز شده و تمیز گردد. شفت ها دارای پوشش مقاوم و مناسب برای مواد غذایی مانند آبکاری کروم باشند. اکسترودر باید مجهز به سیستم سرمه کن باشد بنحوی که نهایی خمیر از حداقل ۷۰ درجه سلسیوس تجاوز نکند در مواردی که از آب سرد برای خنک کردن استفاده می شود لازم است سختی آب از حد معینی تجاوز نکند در غیر اینصورت رسوبات دور سیلندر باید در خواص زمانی معین زدوده شود.

- اکسترودر باید مجهز به سیستم تامین خلاء باشد تا جایهای محبوس شده در خمیر را خارج نماید.
- خشک کن ها و محل تزار گرفتن آنها باید دارای سیستم تهویه، کنترل کننده اتوماتیک دما و رطوبت شبی بوده تا گردش هوا به نحو مطلوب صورت گیرد و طراحی آن نیز باید به نحوی باشد که از تراکم آب

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
معاونت غذا و دارو   اداره کل ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده خمیراک (پاستا)

و تعریق جلوگیری به عمل آید دیوارهای خشک کن ها باید حداقل هفت ای یکبار با مواد ضد غفومنی کنند
مناسب و مجاز تهیز گردند.

کانالهای خروجی رطوبت باید کمی بالاتر از سطح زمین به داخل یا روی دیوار تعییه شود قابل کنترل
باشند. ابتدا و انتهای آنها با تور سیمی زنگ نزن پوشانده شود.

- برش و بسته بندی ، در مواردی که سرد کردن ماکارونی در مرحله آخر خشک کردن انجام نگرفته
باشد برای خنک کردن تدریجی ماکارونی پس از خروج از خشک کنها باید محل جداگانه ای با دعای کنترل
شده در نظر گرفته شود.

بهتر است برای بسته بندی از دستگاههای اتوماتیک استفاده شود.

پادآوری

در سیستم های غیر پیوسته پس از برش ماکارونی به اندازه های دلخواه باید آنها را در سبدی های
پایه دار مخصوص قرار داد و به نحوی منتقل نمود که از قرار گرفتن سبد هایی که قبل از روی زمین قرار
گرفته بروی سایر سبد ها جلوگیری شود.

- قالب شوی باید در مکانی مجهز به سیستم آب گرم ، فاضلاب کالا و تهییه قرار گیرد و بهتر است
در مکانی مجزا در جوار سانن تولید باشد.

- هنگام خروج رشته های پاستای خارج شده از قالب پرس ، جهت جلوگیری از تماس آنها با سطح باید از
سینی استیل ضد زنگ استفاده شود.

- رشته های بریده شده اضافی توسط چیزی برش اتوماتیک باید بلا فاصله به کمک نوار نقاله و پمپ
پنوماتیک به ابتدای مخلوط کن خمیر منتقل گردد به نحوی که ضایعات خمیراک (پاستا) و اجسام سطح
زمین به درون آن وارد شود.

- بهتر است برای شستشوی قالبها از قالب شوی اتوماتیک یا ترکیبی از روش اتوماتیک و نستی استفاده
نمود.

- انتقال آب نمک به داخل خمیرگیر رشته باید به صورت لوله کلی و با جنس مناسب باشد.

- پاتیل خمیر گیر باید ترجیحاً با درب پوش و دارای تیغه هم زن از جنس استیل ضد زنگ باشد.

- روکش غلطک های پهن کن خمیر و دستگاه برش و فرم دهی رشته از جنس استیل ضد زنگ باشد.

- در فسعت زیرین آویزهای رشته طبق های توری نار جهت جلوگیری از ریزش رشته بروی زمین باشد.

۵-تجهیزات خط تولید

محصول تولید شده مطابق با تکنولوژی های روز نهیا، باید بتواند همواره کلیه خصوصیات
محصول نهایی ذکر شده در استانداری های معترض یا ضوابط اعلام شده از سوی این اداره کل را تأمین
نماید.

۱-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید غیر پیوسته انواع پاستا

- سیلوی تخیره آرد
- قیف تخلیه آرد
- الک و بیره
- بالایر آرد (آردکش)
- محظوظ کن آرد و آب (الکتریکی)
- مخزن آب
- دستگاه اکسیژنر (پرش) خمیراک (پاستا) مجهز به سیستم میکروسوئیچ جهت قطع جریان برق
- سینی استلس استیل
- قیچی برش خمیراک (پاستا) تر
- بالایر خردۀ های خمیراک (پاستا) تر
- ترولی حل خمیراک (پاستا) رشتۀ ای
- قفسه های مشبک خمیراک (پاستای) فرمی
- گرمخانه (خشک کن)
- دستگاه برش پاستای خشک
- دستگاه بسته بندی پاستا
- دستگاه بسته بندی فرمی اتوماتیک
- پمپ خلاء
- دستگاه قالب شور
- دستگاه خشک کننده آب
- زنرآتور برق اضطراری
- تاسیسات حرارتی
- کمپرسور هوای فشرده
- نی آلومینیومی
- دستگاه چاپگر
- قالب و توری های مختلف
- مخزن و دستگاه تغذیه افزودنی ها مجهز به هم زن (در صورت استفاده از افزودنی ها)

یادآوری ۱

در صورتی که واحد تولیدی با سیستم پیوسته کار نمی کند لازم است برش و بسته بندی در سالن جدایانه انجام شود.

بادآوری ۲

ویژگیهای تجهیزات اعلام شده می‌باشد مطابق با آخرین تجدید نظر استاندارد ملی ایران به شماره ۲۵۲۲ باشد.

۵-۲- حدائق تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید پیوسته انواع پاستای بلند

- سیلوی آرد
- مخلوط کن سریع
- مخلوط کن اصلی
- مخلوط کن تحت خلاء
- مخزن آب
- مخزن و دستگاه تغذیه افزودنی ها مجهز به هم زن (در صورت استفاده از افزودنی ها)
- قالب و پیش قالب و توری های مختلف
- پرس
- توزیع کننده محصول روی میله ها
- خشک کن ها
- کولر
- محل ذخیره محصول
- ماشین برش محصول
- ماشین های بسته بندی و کنترل وزن بسته ها
- دستگاه چاپکر
- دستگاه کارتن زن و چسب زن
- پالت چین
- تاسیسات حرارتی
- مخازن آب تحت فشار
- دستگاه قالب شور
- کمپرسور هوای فشرده
- دمنده هوا
- پمپ خلاء

۵-۳- حدائق تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید پیوسته انواع پاستای کوناه

- سیلوی آرد

Flop23072v1

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت سلام و آموزش پردازشی
اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
اداره کنترل غذا و دارو
حداقل هموابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده خمیراک (پاستا)

- مخلوط کن سریع
- مخلوط کن اصلی
- مخزن و دستگاه تزیین افزودنی ها مجهز به هم زن (در صورت استفاده از افزودنی ها)
- پرس
- پسب خلاء
- چاقوی برش (Cutter)
- پیش خشک کن لرزان
- قالب و پیش قالب و توربی های مختلف
- خشک کن اولیه
- خشک کن نهایی
- کولر
- سیلوهای ذخیره محصول
- دستگاه پسته بندی
- ترازوی کنترل وزن محصول
- چسب زن
- تاسیسات حرارتی
- مخازن آب تحت فشار
- دستگاه قالب شور
- کمپرسور هوای فشرده
- دمنده هوا
- پسب خلاء

پاد آوری

ویژگیهای موارد بندهای ۱-۶ و ۲-۶ و ۳-۶ می باشد مطابق با آخرین تجدیدنظر استاندارد ملی ایران
به شماره ۳۵۲۲ باشد.

- ۴-۵ - حداقل تجهیزات مورد نیاز برای خط تولید غیرپیوسته رشته آشی
- سیلوی تخلیه آرد مجهز به الک و پیره
  - مخزن آب سک
  - پاتیل تهیه خمیر
  - غلطک پهن کن خمیر

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده خمیراک (پاستا)

- تی آلمینیومی
- گرمخانه (خشک کن)
- ترولی حمل رشته
- دستگاه چاپگر
- تاسیسات
- دستگاه بسته بندی
- دستگاه فرم دهن و برش رشته
- میز بسته بندی با روکش استنلس استیل
- ترازو جهت وزن کردن بسته ها

۶- آزمایشگاهها

کلیه آزمایشات باید مطابق با آخرین تجدید نظر استانداریهای ملی و ضوابط اعلام شده از طرف وزارت بهداشت باشد.

۶-۱- حدائق آزمایشات فیزیکو شیمیایی مورد نیاز

- اندازه گیری رطوبت
- اندازه گیری خاکستر
- اندازه گیری خاکستر غیر محلول در اسید
- اندازه گیری پروتئین
- اندازه گیری PH
- اندازه گیری کل مواد جامد در آب پخت
- تعیین امتیاز تهایی ماکارونی قبل از پخت
- تعیین امتیاز تهایی ماکارونی پس از پخت
- اندازه گیری میزان نمک در رشته
- اندازه گیری کلر
- اندازه گیری سختی آب
- آزمایش گلوتن

۶-۲- حدائق آزمایشات میکروبی مورد نیاز

- آزمایشات میکروبی (مطابق با آخرین تجدید نظر استاندارد ملی ایران به شماره ۲۳۹۳)

^۱ موایه مشخص شده با علامت ستاره (*) به معنای قرصیه من باشد و اجرای آن در پیشرفت و بهبود مستمر کار خانه تالیر بسیاری خواهد داشت

- حداقل مواد شیمیایی مورد نیاز در آزمایشگاه شیمی
- اتانول ۹۵ درجه
- اسید کلریدریک
- اسید سولفوریک غلیظ (وزن مخصوص ۱/۸۴)
- اکسید سلنیوم تصفیه شده
- سولفات مس ($CuSO_4 \cdot 5H_2O$)
- سولفات پتاسیم
- سود سوز آور
- اسید بوریک
- پارافین جامد
- سولفات پتاسیم
- ساکاروز
- معرف متیل رد
- معرف بلودومتیلن
- بافر ۷
- بافر ۴
- محلول رینکر
- سدیم کلراید
- پلیت کانت آکار
- توترینت آکار
- گلوکز آکار
- D - مانیتول
- پیتون
- اسید سولفانیاییک
- اسید استیک
- آلفا نفتیل آمین
- محلول آلفا نفتول
- میدرو کسید پتاسیم
- کریستال کراتین
- محلول لیکول
- آبگوشت لاکتوز

- کریستال ویولت توترال رد بایل لاکتوز آکار (VRBL)
- نیترات نقره
- تیو سیانات آمونیوم
- سولفات مضاعف آمونیوم ۲ (SO₄)₂ FENH₄
- پرومنگنات پتاسیم
- اسید نیتریک

- حداقل محیط های کشت مورد نیاز در آزمایشگاه میکروبی
- محیط فتل رد آکار زرد، تخم مرغ و پلی میکسین
- محیط سایرو نکستروز آکار
- محیط نیترات
- محیط مقبل رد- و زبر سکور (MFVP)
- محیط آبکوشت سبز درخشان دارای لاکتوز و صفراء
- محیط آبکوشت لوریل سولفات تریپتوفر

۶-۳- حداقل لوازم و تجهیزات مورد نیاز در آزمایشگاه

- بن ماری
- دسیکاتور
- دستگاه PH متر
- ترازو با دقت ۰/۰۰۰۱
- ترازوی یک کله ای یا دو کله ای برای بخش میکروبی
- بوته چینی
- سه پایه
- توری نسوز
- کوره الکتریکی
- یخچال
- وسایل شیشه ای
- انواع بشر استوانه مدرج، ارلن، قیف، بورت، پی پت، بلیت، بالن همزن
- اجاق گاز با شعله گاز آزمایشگاهی
- مود آزمایشگاهی
- انکوباتر یخچال دار

- انکرباتور معمولی
- آون (با درجه حرارت ۲۰۰-۲۵۰ درجه سانتی گراد)
- اتوکلار
- دستگاه آب مقصر گیری
- میکروسکوپ (در صورت نیاز)
- گلف کانتر
- چراغ الکلی
- لامپ حاو راه پنقش
- پیسنت
- آسیاب
- الک های آزمایشگاهی
- سست کامل کجدال
- محفظه ای استریل جهت خشک کردن استریل کردن پلیت ها و بیبیت ها
- سنگ جوش